

Posamezna številka 6 vinarjev.

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravitelstvu mesečno K 120, z dostavljanjem na dom K 150; s pošto celoletno K 200, polletno K 100, četrletno K 500, mesečno K 170. — Za inozemstvo celoletno K 800. — Naročnina pošilja upravitelstvu. Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Uredništvo in upravitelstvo: Učiteljska Tiskarna, Francišanska ulica št. 8. Dopis se pošilja uredništvu. Nefrankirana pisma ne sprejemajo, rokoplasi se ne vračajo. Za oglaso se plača: petič vrata 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrata 80 v. Pri večkratnem oglaševanju po- pust. — Za odgovor je priložiti znamko. Telefon številka 118.

Državna modrost.

Da se dobi pomoč proti mnogoštevilnim konkubinatom, in da se omogoči zakon ubožnejšim slojem, je finančno ministrstvo sklenilo, da se taksa za cerkvene oklice, za poroke in za župniška potrdila, ubožnim za konskim parom, ki se izkažejo z ubožnimi izpričevali, odpusti.

N. W. T. z dne 28. avgusta.

Državna modrost je tista modrost, ki ima skrbeti za napredek in blagor države. Ta modrost se je rodila v učenih glavah 18. stoletja in je dobila v tedanjem jeziku svoj naslov: »Staatsraison« — po naše kratkotalno — državna modrost. Ta državna modrost je takoj v začetku, ko se je rodila v učenih glavah in so jo sprejeli tudi vladarji med svoje dobre lastnosti — zapovedovala, da naj se ljudstvo gospodarsko povzdigne, ako hoče država biti bogata in trdna proti vsem zunanjim sovražnikom. Ta državna modrost je modrovala in svetlovala tako:

Državljanu so državna last. Ker cerkev izkorišča državljanse zase, je treba omejiti nje-ovo oblast. Namesto da ljudje posedajo po cerkvah, naj gredo rajši v šolo, namesto da plačujejo za cerkve, naj skrbijo rajši za svojo vzgojo, čim več se nauče, tem bolje zanje, čim boljši bodo gospodarji, tem boljše bo stala država. Zato je treba ljudstvo varovati pred izsesavanjem duhovščine in jim je sploh treba odpreti oči, da bodo bolj mislili na svoje gospodarstvo, nego na prazne strahove, o katerih slišijo v cerkvah.

Državna modrost je zato ustanovila ljudsko šolo in je učila kmeta čitati in pisati. Poleg tega so se ustanovile kmetijske družbe, da se ljudje nauče kmetovati in gospodariti. Sploh državna modrost je spoznala, da je dobro za državo, kar je dobro za ljudstvo, da je treba povzdigniti splošno izobrazbo, ker je dobro vzgojen državljan more množiti svoje in državno blagostanje. Zato vidimo v 18. stoletju na najvišjih dyorih toliko skrbi za povzdigo ljudskega blagostanja.

Kaj pa je sedaj zgruntala državna modrost?

Ljudsko štetje je pokazalo, da se število porodov manjša. Manjša se deloma, ker je manj zakonov, deloma ker se tudi v zakonih omejuje božji blagoslov. Državna modrost pa ni spoznala, da se vse to zgodi za to, ker današnja draginja uničuje družinsko življenje, ker se v vsaki družini že od daleč boje t. zv. »ve-selega dogodka« — ampak misli, da se to godi zaradi taks, ki jih je treba plačati pri poroki. Zato je državna modrost sklenila, da se cerkvene takse opuste. Nam je vse eno, za koliko bodo pri tem cerkve oz. njih služabniki prikrašani. Saj je znano, da so ravno pri poroki ljudje radi zelo radodarni in bodo plačali konečno sami od sebe, tudi če ni predpisana nobena taksa. Mislimo, da je malo ljudi na svetu, ki bi se ne ženili samo zaradi poročne takse. Pri poroki ima navadno vsak denar — ampak pozneje ga navadno nihče nima.

Zato je tem bolj občudovanja vredna avstrijska državna modrost, ki misli na ta način pomnožiti število zakonov in porodov, da odpravi poročno takso. Saj stane civilna poroka le eno krono in vendar se nihče ne ženi — ako mu ne kaže. Značilno je, kako na Dunaju čudno modrujejo o vzrokih, ki so tako jasni,

Ali mislijo, da se bo kdo vsedel na take odredbe?

Danes vsak navaden človek čuti posledice druginje in si po njih uravnava svoje življenje. Zato je konkubinatom vedno več — da ne govorimo o avstr. zakonu glede ločitve zakona — in zakonov vedno manj, zato pa tudi vedno manj otrok. To dela druginja? Kdo pa je naredil druginjo? Nihče drugi kot avstrijska državna modrost.

Dokler se gospodarske oz. druginjske razmere ne izpremenijo, ne bo boljše, oziroma vedno slabše. Saj že star kranjski pregovor pravi, da je zakon kakor kurnik, v katerega vsak silil. Ali plača pri tem par kron več ali manj, je vse eno — glavna stvar je, kaj sledi potem. Druginja je spravila naše družine — posebno nižjih slojev v ubopno stanje — in država je sama kriva, ako ima vedno manj novih — državljanov. Take naredbe finančnega ministrstva ne bodo ljudi izvabile, da bi pozabili, po čim je danes meso, po čim je hrana in koliko stane družina. Državna modrost bo morala torej misliti naprej in bo morala najti druga sredstva, ako noče, da bo čez deset let t. j. leta 1920 statistika pokazala, da je število porodov zopet padlo za nekaj odstotkov.

Tu ne pomaga nobena druga reč, kakor izprememba gospodarskih razmer. Ako državna modrost tega ne zna izpremeniti, potem zastojni pričakuje, da pojdejo ljudje v raj težav in trpljenja zato — ker je vstop prost.

Izlet v Trst stane samo 8 K tja in nazaj z vožnjo po morju.

Delavska gibanja.

V deželah, oziroma državah v razvito industrijo predstavlja delavstvo v narodnem telesu močan sestavni del, kateri postaja s svojim lastnim naziranjem in s lastnim delom tu dobrodošel, drugje zopet obsovražen element. Pota delavskega gibanja h gotovim nazorom in smotrom se začenjajo šele v začetku minulega stoletja in vsprejemajo nase značaj svojih narodov.

Anglija, deželja hladnokrvnih spekulativ in podjetnih ljudi je prvoročila na polju delavskega gibanja v zborni praktičnega socializma, ki ima nalogo zboljšati položaj delavca, — posebno v gospodarskem oziru — s pomočjo močnih strokovnih organizacij, raznih gospodarskih združenj in podjetij. V resnici tudi zaznamuje angleški delavec tudi v oziru socialne legislature in drugače gotov napredek. Politično je bila Anglija na polju liberalizma in zato se delavstvo ni drževalo na tem polju.

Francoska, katere ljudstvo je bojevito in odločno, je prvoročila v zborni revolucije socializma, ki hoče, dasi z nasiljem — v političnem oziru, z revolucijami, — v gospodarskem oziru, z uničevanjem tovarov in strojev, — doseči uspehov. Kakor nas uče skušnje, doživlja francoski proletarijat primeroma malih uspehov. Koncem 17. stoletja je doseglo s svojo veliko revolucijo francosko ljudstvo politično enakost, gospodarsko pa je vendar trpelo bedo in zato je Napoleon Bonaparte, ko je poskrbel za gospodarski razvoj države, s tem nudil

znosnejše življenske razmere svojemu ljudstvu, odvzel mu pa politično enakopravnost. V zadnjem času ima Francoska tudi socialistične ministre, ne more se pa reči, da bi se z zaslugu teh ministrov razmere znatno zboljšale.

Nemčija, katere pripadniki so delovni in gospodstvajeljni, je dala povod mednarodnemu socializmu, ki je ustanovljen na podlagi obeh gori omenjenih smeri in je določen zato, da bi v enotni obliki obvladal proletarijat vseh narodov in tako postal vsesplošen evangelij. Pod vplivom socialistov in nekaterih nemških državnikov (n. pr. Bismarcka) je socialna zakonodajstvo in gospodarski položaj nemškega delavstva veliko bolj ugoden nego drugod. Tudi mednarodni socializem (socialna demokracija) najbolj po zaslugi nemških pripadnikov pridobiva tal tudi med drugimi narodi in se more ponasati s precejšnjimi uspehi svojih načel.

Socializem, kateri vsebuje največ delavskega gibanja, ima še druge odlomke n. pr. krščanski socializem (iz Francoske), neodvisen socializem (anarhizem), narodni socializem (na Češkem). Socializem se pa omejuje edino le na industrijsko delavstvo, ker njegov cilj je liberté, egalité e fraternité. (svoboda, enakost in bratstvo). Razločki so samo teoretični in taktični.

Socialna zgodovina Slovanov je primeroma neznanata. Izjemo dela komunizem čeških bratov (husitov), kateri se zde danes po petsto letih le utopija in nedosegljivi ideal.

V ostalem pa je tudi življenje Slovanov prej in v nekaterih krajih še danes, veliko bolj socialno, nego pri drugih narodih. Kljub temu pa so imeli in imajo Slovani posamezne socialistične prvoboritelje. Eden izmed teh je bil n. pr. Bakumin (Rus), udeleženec revolucije v letu 1848., ki je skušal udeležiti skupno organizacijo proletariata vseh narodnosti (še pred soc. dem.). Znano je tudi ime Kropotkin in dr.

Slovensko delavstvo, v malimi izjemami, je primeroma malo organizirano in to, katero je organizirano, stoji v soc. dem. taboru in deloma v kršč. soc. Samo na Češkem ima delavstvo narodnega mišljenja lastno samostojno stranko in v Trstu slovensko delavstvo »Nar. Del. Organizacija«. Narodni socializem, kljub temu, da je med češkimi ljudstvom znatno razširjen, je razmeroma mlad (ustanovljen pred 15. leti); se nahaja v stalnem razvoju. Napram drugim socializmom razlikuje se s tem, da se prilagaja k narodnemu programu in smatra narodni pritisk za enako krivico kot socialni pritisk. Svoje socialno prizadevanje hoče voditi v kontaktu s težnjami svojega malega naroda. Odlično izjemo v slovenskem proletariatu delajo železniški uslužbenci, organizirani na narodni podlagi, ki so osnovali pred dvema letoma »Ligo« katerih članstvo šteje na 50.000 železničarjev in vsebuje Poljake, Čeha in Slovence. To inteligentno delavstvo daje s tem svojim sodrugom drugega poklica vzgled, kako se mora organizirati.

Razvoj slovenskega delavstva je sicer viden in kar se tiče narodnega duha, vrši se dosega brez določene smeri in je odvisen od lokalnih razmer dotičnega kraja. Na delavstvu organiziranem v soc. dem. in kršč. soc. taboru so pa preveč vidni tuji vplivi. Gre tedaj za to, ali je mogoče označiti pot, po kateri in s kakimi sredstvi — bi slovensko delavstvo postopalo in bilo s tem koristno sebi in svojim malim zatiranim narodom, kateri vsebujejo veliko večino proletarijata.

Čim dalje, tem v večji meri se bje boj z »uma svetlim mečem.« Ako mislimo tedaj nekaj doseči in to tudi zase obdržati, moramo se po teh dejstvih tudi ravnati. Izobrazba delavstva in najširših plasti ljudstva še ni dovršeno z obiskom ljudske, oziroma meščanske šole. To se mora neprenehoma vršiti. Ljudstvo samo mora misliti in svoje ideje tudi izraziti.

Do leta 1867., ko je bil v Avstriji izdan društven in zborovalen zakon, je bilo delavstvu težavno vplivati v raznih zadevah in merodajnih mestih. Kljub temu pa še danes marsikje ne zna občinstvo zadostno ceniti pomen družtev in vendar, ako hoče delovati za gotove težnje, mora izrabljati ta sredstva. Tudi v našem slučaju so društva za delavstvo važni činitelj, v teh družtvih se pravzaprav razvijaja pravo delavsko življenje.

Delavsko vprašanje se rešuje na sledeče načine: 1. razmerje med delavcem in delodajalcem in 2. razmerje delavca k občini, deželi in državi.

Strokovna društva (organizacije) so določena za to da rešujejo razmerje delavca k delodajalcu da sklepajo delovne kolektivne pogodbe, da podpirajo — potom samopomoči — v raznih neugodih, in da skrbijo za gospodarske zadeve svojih članov ter da imajo vedno na misli strokovno izobrazbo.

Politična društva (organizacija) rešujejo razmerje med delavstvom na eni in občino, deželo in državo na drugi strani in skrbijo za udeležitev kar najugodnejšega socialnega zakonodajstva ter uveljavljajo s svojim vplivom v to določenih korporacijah svoje nazore. Naravno, da v teh družtvih izražajo svoje članstvo tudi politično.

Izobraževalna društva naj izvršujejo ono drobno, vendar važno delovanje splošne vzgoje s predavanji, knjižnicami, ekskurzijami itd., imeti morajo na vidiku vse kulturne zadeve svojega naroda in tujine in s tem pripravljajo svoje članstvo za resnično življenje, vzbujajo navdušenje in voljo k delu in k sredstvom izobrazbe.

Posamezna društva sama na sebi bi imela neznaten pomen in zato naj se združujejo v zveze. Ako pridamo k tem društvom še dober tisk, njegov vpliv in pomen, pa imamo približno cel načrt k organizaciji delavskega gibanja, katerega načela, taktika in sredstva, bi določali zastopniki, sklicani k skupnemu posvetovalju.

Razkrojeno delavstvo, dasi bi bilo še tako izobrazbeno in še tako zrelo za javna vprašanja, brez organizacije in skupnih jasnih ciljev ne doseže ničesar. Šele v organizaciji se more uveljaviti vsak posameznik.

V zavesti skupnega dela daje navdušenje in voljo k odstranitvi teh največjih ovir. Čas, da se slovenski proletarijat združi, je ravno najugodnejši. Privesti delavsko gibanje Slovanstva, razdrobljenega na toliko malih narodov, v določeni tir ni lahko delo, vendar pa ni nemogoče in šele, ko boče izvršeno, bo mogoče resno govoriti o delavskem gibanju Slovanov ali o slovenskem socializmu.

Napisal sem teh par vrstic, svest si, da z njimi ne bode vsakdo soglašal. Smatram pa vendar stvar za tako važno, da ne morem molčati. Ako dovoli slavno uredništvo v svojem listu nekoliko prostora, bili bi mi dobrodošli bodisi drugačni nazori ali pa protidokazi. K. Č.

LISTEK.

CONAN DOYLE:

Zgodbe napoleonskega huzarja

(Dalje.)

Odpravili smo se skupaj dalje; kmalu smo došli Poljake — same lepe, stare vojake, četudi nekoliko pretežke za njihove konje. Komaj sem se nagledal teh starih postav; kako junaško so se držali! V jutranjem mraku smo zagledali senliške luči; od kmeta, ki nas je srečal s tovornim vozom, smo izvedeli, kako je tam.

O njegovih podatkih nismo imeli povoda dvomiti, kajti njegov brat, ki je govoril z njim še večer, je bil kočijaž pri županu. Cela divizija pruske infanterije je ležala v gozdčiku proti severu, v županovi hiši pa je bil nastanjen le en sam škadron kazakov. Ta hiša je stala na trznem vogalu in je bila največje poslopje v mestu. Ali se nam ni nudila prekrasna prilika osvetiti se barbarom, ki so bili prizadejali našim ubogim rojakom toliko zlega?

Kakor burja smo prigrmelj v mestece, poklali prednje straže, pojahali vse, kar je bilo za njimi, ter razbili vrata županove hiše, preden so nas divjaki sploh zaslužili! Kakšne ostudne glave so se pojavile na oknih! Glave z bradami do sencev, s kuštravimi lasmi, ovčjimi kučmami in bedastimi, odprtimi gobci. »Ura!« so kričali in streljali na naše; toda fantje so zleteli po stopnjicah gor in jih popadli za grla, preden so si izmeli zaspane oči. Strašno je bilo gledati Poljake, kako so padli po njih, kakor se vrže čeda gladnih volkov na pitane kostune. Večino so pobili v zgornjih prostorih,

kamor so se bili zatekli, in kri je kapljala skozi strop kakor dež. Da, ti Poljaki so strašni bojjevniki, četudi po mojem mnenju nekoliko pretežki za svoje konje. Zdi se mi, da v velikosti ne zaostajajo za Kellermannovimi kirasirji, a njih oprema je seveda znatno laglja, ker nimajo niti čelade niti oklepa.

Toda zdaj pridem do napake, do velike, težke napake, ki sem jo zagrešil. Dotlej sem vršil svojo nalogo tako izborno, da bi se moral čuditi samemu sebi, če ne bi bil tako ponizhen; tu pa sem se dal zapeljati h koraku, ki bi ga vsak predstojnik strogo grajal, ravno tako, kakor ga vsak vojak gotovo opraviči.

Res je bil moj konj upeljan; toda kaj mi je branilo, obrniti Senlisu hrbet in kreniti po odprtem polju, kjer mi ni pretila nobena nevarnost! Ampak, huzarju! le vendar pretežno, jahati mimo boja, ne da bi se ga udeležil; vrhutega sem upal pokrepati Violetto s par urami počitka in dospeti potem še hitreje do cilja. In ko sem videl kazake tam gori na oknih in slišal njih dvojne upitje, se nisem mogel nič več premagovati; skočil sem s sedla, ovil vajejti okrog bližnjega kola in planil za drugimi v hišo. Prišel sem žalibog prepozno in nisem mogel več pomagati; poleg tega je manjkalo le malo, da me ni ranila sulica enega teh barbarov — a kljub temu, škoda bi bilo, če bi človek zamudil priliko za avansiranje. In zagotavljam vas, takšne male praske so častihlep-nemu vojaku večkrat koristnejše od največjih bitk.

Ko je trušč pojenjal, sem nesel konju vedro vode; prijazni kočijaž mi je tudi povedal, kje je spravljena gospodarjeva krma. Ah, kako je to dišalo moji dragi kljusici! Nato sem še odrgnil žival in se vrnil v hišo; hotel sem se ukrepčati, da se ne bi bilo treba ustav-

ljati pred Parizom.

Dospel sem v zgodbi do odlomka, ki se vam utegne zdeti čuden, messieurs; toda verjemite, lahko bi vam povedal iz svojega življenja tucat istovrsti, ki niso nič manj čudne. Ali mari ni naravno, da je zašel mož, ki je stražil svoje žive dni na okrvavljenih bojščih med dvema velikima armadama, patroliral semtertja in razgledoval po vsej Evropi, v obilo čudnih aventur? Poslušajte torej, dragi prijatelji, in bodite uverjeni, da se strogo držim resničnosti.

Stari Bouvet je že čakal name; vprašal je, ali ne bi bilo dobro, obglaviti steklenico vina. »Toda, mon Dieu,« je dodal, »dolgo ne bo smelo trajati; v gozdu je 10.000 Prusov.«

»Kje pa je vino?« ga vprašam jaz.

»Eh, dva huzarja ga ne bosta iskala dolgo,« meni on, vzame svečo in se odpravi pred mano po kuhinjskih stopnjicah. V kuhinji zagledava vrata, za njimi pa stopnje, ki so se vile v klet. Razbije steklenice, ki so ležale naokoli, so pričale, da so naju kazaki prehiteli; toda župan je bil mož, ki je poznal vrednost dobre kapljice, in boljše, kakor sva jo našla, si res nisva mogla želeti. Kaj je ležalo tu vse na kupu! Alicante in chambertin, belo vino in rdeče, penec in tiho — cele piramide steklenic te zlahkne mokrote so naju gledale nagajivo iz žaganja, kjer so počivale. Stari Bouvet je prevohnil s svojo svečo vse kote in godel pri tem kakor mačka pred vedrom mleka. Pravkar se je bil odločil za steklenico burgundca, namuznil se in iztegnil roko po njem, ko se strese strop nad nama od puškinih strelcov, mešajočih se s takšnim peklenkim tu-ljenjem in vriščem, da vse svoje življenje n-lsem slišal enakoga. Prusi so nam bili za pe-tami!

Bouvet je bil hraber mož, to mora priznati vsak pravičen človek. V trenutku je zavihтел sabljo in planil rožljaje po stopnjicah. Jaz sem mu sledil; ko pa sva prišla v kuhinjo, naju je počulo zmagoslavno kricanje Prusov, da je hiša spet v sovražni oblasti.

Prijel sem Bouveta za roko in zaklical:

»Izgubljena sva!«

»Kaj me briga!« je kričnil on, skakaje po stopnjicah kakor norec.

In zares, da sem bil jaz na negovem mestu, bi se bil istotako zapodil v smrt; zakaj pa ni postavil straže, da bi nas bila opozorila, ko so se bližali Prusi? V prvem trenutku sem ugibal, da bi šel z njim, toda na srečo sem se premislil, češ, ako padem jaz sovražniku v roke, je izgubljeno cesarjevo pismo! Ne, Bouvet je moral iti v smrt brez mene; zlezel sem torej nazaj v klet in zaklenil vrata za sabo, sabo.

Kajpak, tudi tu me ni čakalo kdovekaj zapeljivega. Bouvet je bil v prvem strahu izpuštil svečo na tla, tako da sem taval zdaj v temi in se spotalak ob razbitih steklenicah. Nazadnje sem našel svečo, a prižgati je ni bilo mogoče; steni se je bil zmočil, in šele, ko sem ga s sabljo nekoliko prirezal, se mi je posrečil trud. Toda kaj sedaj? Mrčine tam zgoraj, ki jih je moralo biti, sodeč po šundru, vsaj kakih sto, so rjuli tako, da so bili že zdaj vsi bri-pavi; kako dolgo bo trajalo, da si pridejo močt grla! In potem — adijo vojaška hrabrost, poslanstvo in medalja! Sliki cesarja in moje matere sta vstali pred mano, in razjokal sem se ob misli, da izgubi ona tako vrliga sina, on pa najboljšega huzarskega oficirja, kar jih ima razen Lasalla! Toda kaj bi s solzami! »Pogum!« sem zaklical in se udaril po prsih, »pogum, moj hrabri sinko! Ali se ti zdi res

nitbeno potovanje v Ameriko k svojim starišem. Vrnivši se domov na Dunaj je začel zelo intimno prijateljstvo s skriptorjem v dunajski fideikomisni biblioteki dr. Eifenbergerjem. Postal je pa polagoma ljubosumen na svojega hišnega prijatelja in se začel z njim prerokati. Naposled je nagovarjal njene stariše, naj vzamejo nčerko k sebi, dokler se razmere ne izpremenijo. Mlada nevesta je pa to zvedela in je preteklo nedeljo nenadoma izginila z oženjenim prijateljem dr. Eifenbergerjem.

Deklica v uniformi. V Mestu Leeds na Angleškem so aretirali 27. t. m. nekega dekleta in jo obsodili na 10 šilingov globe, ker je razžalila »suknjo angleškega kralja«. Pretekli ponedeljek je zapazil ob zori neki stražar na ulici dva vojaka, od katerih se je eden zelo sumljivo obnašal in se opotekal nerodno semintja. Policaj ju je zaustavil. Tovariš se je toplo zavzel za nerodnega spremljevalca, češ, da je še rekrut in še ne pozna vojaški manir in postav. Daje je izjavil, da se mu je šele pred kratkim pridružil in da ga ne pozna bližje. Stražar je peljal oba vojaka na stražnico, kjer se je izkazalo, da se imenuje mlajši tovariš Mabel Walker. Ko so ga bolj natanko ogledali so zapazili, da Mabel Walker ni moškega spola. Dekle, ki se ji je tako silno dopadel vojaški stan je ukradlo nekemu spečemu vojaku rdečo uniformo in si poiskala v nji zvestega prijatelja. Starejši vojak je trdil, da ni vedel, da hodi dekle poleg njega in se je brezdvomno kesal, da so ju tako hitro aretirali.

Dvanajstletna vlomilka. V ponedeljek zvečer so zasačili v kavarni Kiosk na Solnograškem 12letno Marijo Pilsner pri tatvini. V kavarni Tomaselli je namreč zahteval neki gost »solnograški adresar«. Natakar se je spomnil, da je knjiga ostala v kavarni Skiosk, ki je pa ponoči zaprta. Prišedši v kavarno Skiosk je zadel na nekaj mehkega. Prižgavši luč je zagledal pred seboj na tleh gori imenovano 12letno deklico. Poleg nje je ležala na tleh velika culica, v katero je bilo zamotano mnogo srebrnine in drugih dragocenosti. Mladoletno tatico je natakar izročil deželni sodniji. Deklica je ušla prejšnji dan iz mestnega zapora.

Ponarejevalec bankovcev. V Kazinu v Bosni so zasledili četo ponarejevalcev denarja. Nekemu članu te čete so odvzeli pet stokrovnih bankovcev.

Cerkevni zvonovi ukradeni. V občini Colendina na Rumunskem so bili pred nekaj dnevi ukradeni cerkveni zvonovi v nekem 1000letnem samostanu. Ukradli so jih brzokone cigani.

Ljubljana.

Kundmachung. Raynateljstvo tukajšnje slovenske državne obrtne šole prinaša v »Laib. Zeitung« naznanilo o otvoritvi šole samo v nemškem jeziku. Kaj bi se neki zgodilo, če bi bilo to otvoritveno naznanilo morda tudi v slovenskem jeziku, ker je zavod ustanovljen v prvi vrsti za Slovence in je tudi učni jezik slovenski. Malo manj hlapčevstva, pa bi bilo veliko boljše.

Posebni vlak, ki vozi 1. septembra iz Ljubljane v Trst in po noči nazaj, stoji med potom v Borovnici, Logatcu, Rakeku, Postojni, St. Petru in na Nabrežini. Iz Ljubljane vozi ob 5. uri zjutraj ter dospje v Trst ob trideset na 9. dopolne, retour pa vozi iz Trsta ob 12.20 po noči in dospje v Ljubljano ob 4.22 v ponedeljek 2. septembra zjutraj.

Vozni listki za posebni vlak iz Ljubljane v Trst in za zabavno vožnjo po morju se dobe v Ljubljani v trafikah Češarek v Selenburgovi ulici in Dolenc v Prešernovi ulici, pri natakari v »Nar. domu in pri društvu »Bratstvo« istotam.

Ni res, da bi bila vlada v Trstu prepovedala slovensen sprejem Ljubljancanov, ki pridejo 1. septembra s posebnim vlakom v Trst, temveč res je, da je dovolila slovensen sprejem na južnem kolodvoru in potem izpred v godbo N. D. O. na čelu v Narodni dom. Prepovedala je le, da bi bil manifestacijski shod na prostem na trgu pred Narodnim domom, temveč se mora vršiti isti v Narodnem domu. Toliko v vednost občinstvu. Ne dajte se begati z zlobnimi izmišljotinami.

Detomorilka pred porotniki. Hrib in Orel sta dva stara prijatelja. Ivan Hrib in Anton Orel, oba iz Hriba pri Vipavi, sta bila dva srčna prijatelja. Ampak njuna ljubezen ni bila stanovita; minila je kmalu kakor mine hitro vse, kar je na svetu lepega in kratkočasnega. Anton Orel je spoznal svojo Ivanko na Martinov dan lanskega leta. Dopadla se mu je, kajti bila je ugodne zunanosti, stara komaj 18 let; tudi on ni bil napačen fant: ljubiti je znal in korajžo je imel. Osvojil je dekletovo srce in jo tekom časa tudi kakor se pravi »dobil«. Tam enkrat po zimi je pa dekletu začutila, da ni pri njej vse v redu, ljubezen in dobra volja je izginjala, prišel je strah in skrb: Kaj bo iz tega, kaj poretu ljudje, strogi oče in skrbna mati? S fantom se je sprla, on je nji očital, ona njemu. Ljudje posebno radovedne ženske so pa začele namigavati in iztegovati jezike: glejte jo, takale je: Usodepolni dan je najočil na Hribu, hišna številca 13. 15. julija t. l. V rojstni hiši v podstrešju so obšle mlado Ivanko materinske težave in slabosti; poleg nje je dihala malo 52 cm veliko dete moškega spola. A mlada nezakonska mati ni pripravila plenice za novorojenčeta. Ne. Obupana in ometena ga je stisnila za vrat, mu vrgla veliko ruto čez vrat in usta in jo zadrnila; zadavila je mlado telesce. Nato ga je nesla na vrt, kjer je nekad trgala rože za svojega bodočega ženina in ga zakopala. Čez par dni je začelo iz malega groba smrdeti, prekopal je telo in ga zakopala pri bližnjem potoku. Prišel je orožnik in jo peljal pred sodnijo. — Včeraj se je nezakonska mati zagovarjala kakor se je mogla in znala, govorila je tako kakor govori odkritosrčno kmečko dekletko, zapuščenico, prevarno. Gosp. drž. pravdnik pa strogo mož, z resnim, neizprosni govornikom skuša spraviti dekleta v luknjo. Mlada nevesta se vsa trese in ihti polglasno. Na srečo je tudi na sodniji kaka blaga duša, ki se za-

zema za zapuščenega dekleta in tistemu blagemu človeku g. dr. Zupanecu, svojemu zagonovniku bo Ivanka gotovo hvaležna vse žive dni. Z lepim poetičnim govorom je zavračal g. drž. pravdnika, apeliral je na našega milijenca Franceta Prešerna in njegovo nesmrtno pesem »Nezakonska mati« in vzbudil je v resnih možeh sočutje. Porotniki so vprašanje, če je Ivana Hrib kriva detomora soglasno potrdili, a potrdili so tudi z 9 glasovi vprašanje, če je bila storilka v hipu dejanja v duševni zmotovitosti. Tudi sodniki so se zavzeli za ubogo Ivanko, ki je že tako dovolj osramočena in jo za enkrat oprostili. Včeraj ob 9. uri zvečer je prišla iz zapora in se povrne na svoj ljubljani Hrib, hišna št. 13, a nikoli več k brezsrčnemu Tonetu Orelu.

Mladi poredek. V tajni razpravi, ki se je vršila včeraj pri tukajšnji poroti je bil 17letni hlapec na Stražišču Jernej Eržen s sedmimi glasovi proti petim glasovom porotnikov spoznan za nekrivega gleda spolskega posilstva na neki 11 leto izpolnivi kmečki dekletko.

Založba »Zarje« v Ljubljani je založila in izdala roman »Mati« slavnega ruskega pisatelja Maksim Gorkega v lepem slovenskem prevodu. Dela tega ruskega pisatelja vzbujajo po vsem svetu največjo pozornost. »Mati« se dobiva po vseh knjigarnah kakor tudi pri založbi »Zarje« po 4 K izvod. Najtopleje priporočamo!

Pri predpripravah za cvetlični dan je najvažnejše, da si zagotovi pripravljajalni odbor zadostno množino lepih, svežih cvetk, najboljših aster in dalij (georgin) in naprosi kolikor največ gospodičen za razprodajo. Kjer je kraj večji, naj se razdeli v okraje. V vsakem cvetličnem okraju naj bo posebna gospa — načelnica, ki nadzoruje razprodajo, razdeljuje gospodičnam prodajalkam cvetje iz svoje cvetlične zaloge in sprejema od njih nabrani denar. Vsaka prodajalka naj pa ima po enega spremljevalca, da ji pomaga, jo brani pred morebitnimi insulti nasprotnikov Ciril in Metodove družbe in Sokolstva, v čegar korist se vrše cvetlični dnevi — in ji drži nabiralnik za denar. Vsaka gospodična naj si pravčasno oskrbi košarico za cvetke. Gospodične prodajalke naj bodo pri razprodajanju uljudne in prijazne ter zgovorne. Vstavi naj se vsak, kdor ni znan kot naš nasprotnik, vsakemu naj se ponudi cvetka. Cene ni treba določiti nobene, vendar naj bo minimum 10 vin. Pri razprodajanju ni na mestu plahost, nasprotno naj se povdarja, naj se nastopa pogumno — na Dunaju so vstajljale vozove in automobile, — saj gre vse v narodno in ne privatno korist. Posebno naj tudi narodni trgovci okrase svoje izložbe s cvetlicami, ki so jih naročili pri pripravljajalnemu odboru. Z razprodajo cvetk naj se prične že v jutranjih urah — na Dunaju je bil pričetak ob pol 6. uri zjutraj, — in naj se ne pozabi iti pred cerkev za časa maše, v razne restavracije, k veseliam, shodom, na kolodvor itd. sploh povsod, kjer se zbirajo ljudje. Po končanem cvetličnem dnevu zbero in sešetejajo načelnice cvetličnih zaloz denar, ga oddajo pripravljajalnemu odboru in ta ga pošlje ob enem s poročilom o uspehu in o sodelujočih osebah Centralnemu vodstvu za I. vseslovenski cvetlični dan v Ljubljani, Šubičeva ulica 3, v reke g. načelnika Milka Nagliča. Družba sv. Cirila in Metoda izrečno povdarja, da se naj ne pošlje ničesar direktno nji. Naznaniti je treba vsi prireditev cvetličnega dneva, s katerim je dobro združiti kakor veselic, okrajnemu glavarstvu. Vlogo je kolekovati z 1 K. Pripomni naj se izrečno, da se cvetkam ne določa nobena stalna cena, ker se na ta način izogne plačevanju posebne pristojbine. Končno opozarjamo na dnevne vesti slov. naprednih listov o cvetličnih dnevih, kjer se najdejo vedno najvažnejše informacije.

Ponarejevalci vozniških listkov na južni železnici obojeni. Svoječasno smo poročali o zanimivi zadevi, ki se je razpravljala pred c. kr.

okrajnim sodiščem v Ljubljani proti trem sprevidnikom na južni železnici Antonu Tomšiču, Petru Kajšlerju in Jožetu Kotniku, ki so ponarejali doplačilne vozne listke na progi Maribor—Trst. Po izpovedbi sodnijsko zapriščenega izvedenca so bila vsa corpora delicta falsificiranja. Sodišnja je spoznala v delu hudo delstvo goljufile v smislu § 197. k. z. in prisodila obtožencem sledečo kazen: A. Tomšiču in P. Kajšlerju mesec dni, a J. Kotniku 3 tedne strogega zapora poostregega pri vseh treh z enim postom in trdim ležiščem vsak teden. Prva dva sta kazni takoj nastopila, a zadnji je vložil proti obsodbi vsklic.

Celo okno so ukradli in izginili brez sledu. Predvčerajšnjem je zmanjkalo v Pehlarjevi trgovini v Vodmatu več stvari. Pred trgovino tudi ni bilo okna, kar je jasno govorilo, da se gre za vlom v trgovino. Po natančnejšem preiskovanju so domači dognali, da je zmanjkalo 3 kg kave, 9 steklenic likerja, 4 štoke sladkorja, za 15 kron drobča in za 3 K sira. O vlomilcih samih ni bilo sledu in tudi to je zagonetka, čemu jim bo služilo okno od trgovine, ki so ga odnesli. Vlom se je moral zgoditi pozno v noč na dan 27. in 28. t. m. Vsekako zasledovanje tatov je ostalo brezuspešno. Sodeč po množini predmetov, ki so bili ukradeni, je moralo biti več vlomilcev. Vendar jih bo težko zaslediti, ker ni nobene sledi za njimi.

Preprečen namen. V parku v Vegovi ulici je brezposelni kurjač Štefan Petrič imel nečeden namen z nekim dekletom, ki ga je dobil v parku. Ker pa dekleta le ni mogel pridobiti za svoj namen, se je izdal za stražnika. Pripravil je dekleta do tega, da je šla z njim v gostilno. Tako je po Tržaški cesti popival. Dekleta je napajal z vinom in žganjem. Iz njegovega početja so gostje lahko sklepali, da ima z dekletom poseben namen, zato ga je hotel opijaniti. Njegov namen je pa preprečil stražnik, ki je bil o tem obveščen. Stražnik je prišel v gostilno in je postavil Petriča na odgovor. Ta se mu je pa zoperstavil in mu povedal tudi napačno ime. Vendar je postal Petrič vedno ljutejši, hotel je stražnika napasti s palico. Stražnik je potegnil sabljo in je le na ta način lahko aretiral Petriča, ki ga policija vsled tega postavi tudi pred sodišče.

Ogenj v Šiški. V sredo zvečer je gorelo v hiši g. Potjanja v Šiški. Žena magistratnega uradnika Rajka Boltavzerja je šla okrog 8. ure zvečer po hodniku s prižgano svetilko. Ker je hodnik zelo slabo narejen in za hojo dosti nevaren, se je marsikomu na njem izpodtaknila noga. Tako je tudi gospa Boltavzerjeva po nesreči padla, pri čemer se je razbila svetilka in se je ponesrečeni ženi vnelo oblačilo v omari. Ogenj je v sobi hitro pograbil vse bližnje predmete in se je le budni šišenski požarni brambor zahvaliti, da se ni dogodila večja nesreča. Hvala gre tudi hišniku g. Jožetu Kijavcu. Razpokalo je tudi 28 šip. Povzročena škoda znaša 1100 K. Boltavzer je zavarovan pri banki Slaviji, a lišja pri Vzajemni zavarovalnici v Gradcu.

Pobegli prisilni kaznjavec-vlomilec. Pretečeni petek je kaznjavec v tukajšnji prisilni delavnici, Martin Bauer na zunanjem delu nenadoma pobegnil. Dan pozneje je priromal v Podgrad-Gostince, kjer je delavčevu ženo Marijo Kuvavico prosil za miloščino.

Ženska ga je enostavno nagnala z opazko, da je še mlad in naj raje dela, mesto da bi prosjačil naokoli. Bauer je na to odšel v bližnji gozd. Ko je Kuvavica nesla svojemu možu opoldne na njivo kosilo, se je Bauer z nožem v roki podal zopet pred njeno hišo in grozil otrokom. Otroci so v strahu zaklenili vrata in nato pobegnili. Bauer je nato s silo vlomil skozi okno v sobo in premetal vse postelje, ne da bi kaj našel. Ker se je bal, da bi ga ljudje ne bi vjeli, jo je popihal v smeri proti Litiji. Dosedaj ga še niso izsledili. Bauer je star 22 let in doma iz Zgornje Avstrije.

— 764 —

Zopet je pristopil k prihodnjim durim. Za temi je začel glasove in rožljanje železa. Mignil je ječarju in naglo je vstopil.

Obširna orožarnica je bila polna do zob oboroženih Burgundcev. Med njimi je stal Ocquetonville in jim tiho govoril. Oči vseh so se uprle v prišleca. V trenutku je Passavant pregledal navzoče. Spoznal je po večini tiste, ki so ga oblegali v Tanegnyjevi hiši! V prvem hipu ga niso spoznali, tudi Ocquetonville je bulil vanj, kakor v prikazen. Porabil je splošno osupenje in je zaklical:

— Ocquetonville, na svidenje! Skoro se vrnem!

Potegnil je ključ iz ključavnice in odskočil iz dvorane. Z naglico misli sta zaklenila od zunaj vrata in se okrenila, da stečeta na nasprotno stran. Hitela sta proti glavnemu stopnišču in tam odrevenela obstala. Močna četa tražarjev načelu jim Scas jim je zastavila pot! Scasovo presenečenje je bilo nepopisno. Ubežnika sta planila nazaj. Začula sta hreščanje vrat, ki so jih zaprti s silo udirali. Passavant je jasno videl, da sta izgubljena, kakor hitro jima pridejo za hrbet. In kraljevo stanovanje se je moralo nahajati na drugi strani, drugače si ni bilo mogoče razlagati polne orožarne Burgundcev. Tudi ječar je tako premotril položaj. Sam od sebe je planil nazaj. Stisnila sta se k steni in počakala, da navale. Prvi so se bližali.

— Ujemite žival! kričal Scas, živa!

— Scas! je zaklical Passavant. Ura tvojeja življenja je potekla! Brani se, če moreš!

— Kinematograf »Ideal«. Danes v petek, dne 30. avgusta specialni večer. 1. Železnica na Rieguru. (Potovalna slika.) 2. Luka je meščen. (Humoristično.) 3. Wilijeva vojna zvižajača. (Amerikanska drama.) 4. Modra roža. (Kolorirana veseloigra.) 5. V prepadih Nive. (Kolorirana naravna slika.) 6. Strelodov, patient Piekke. (Velekomično.) 7. Naša prva ljubezen (drama, samo zvečer.) 8. Lehman in njegova tašča. (Velekomično.) Samo zvečer. — Jutri »Častna beseda«. (Castniška drama v treh dejanjih. — V torek »Moja je osveta«. (Učinkovita drama. — Pripravljaja se: »Papež v Vatikanu«. — Koncem septembra »Sokolski zlet v Pragi.« Dolgost 1000 metrov.

Trst.

Petletnica »Narodne Delavske Organizacije« v Trstu se udeležijo delavstvo iz vseh slovenskih pokrajin dne 1. septembra bo vseslovenski dan delavskega ljudstva. Slavnosti petletnice N. D. O. v Trstu se udeležijo razun Ljubljancanov, ki se popeljejo v Trst s posebnim vlakom, zastopniki narodnega delavstva iz Pulja, Gorice, Ajdovščine, Volosko-Opatije itd. in zastopniki vseh nar. strokovnih organizacij na slovenskem jugu. Osrednji izvrševalni odbor »Nar. del. organizacije v Trstu« je izdal oklic, kjer pravi: »Slovensko delavstvo! Petletnico slavimo letos, petletnico organizacije, ki se poteguje z vso odločnostjo za interese delavskega ljudstva. Ta dan pridejo zastopniki narodnega delavstva iz vseh jugoslovanskih pokrajin, da počaste in izkažejo simpatije »Nar. del. organizaciji«. Pa tudi zato pridejo, da se navdušijo z nami vred za nadaljne boje v korist zatiranemu ljudstvu. Slovensko delavstvo, proslavimo dostojno petletnico zastopnice jugoslovanskega proletarijata! S prvim septembrom naj se začne zopet novo organizacijsko delovanje! S prvim septembrom naj se vzbude tudi oni, ki še ne poznajo velikanskega pomena N. D. O. v narodnem in socialnem oziru. **Vstanite vsi! Naj prodre misel samopomoči povsod!**«

Temu oklicu se pridružujemo tudi mi. Slovensko delavstvo pohiti 1. septembra v obilnem številu v Trst. Pohitite pa ta dan v Trst vsi, ki čutite za zavednim slovenskim delavstvom. — Slovenci smo v večini delavski narod, delavsko vprašanje je naše narodno vprašanje, zavednost slov. delavstva je zarja boljše bodočnosti teptanega zatiranega slovenskega naroda. Z veseljem pozdravljamo akcijo društva »Bratstvo«, ki priredi 1. septembra iz Ljubljane v Trst celo poseben vlak, da se omogoči tako vsakomur se udeležiti pomembne slavnosti Nar. delavske organizacije v Trstu. Pohitimo torej 1. septembra v obilnem številu v Trst, da zavednemu slovenskemu delavstvu tam izkažemo tako svoje simpatije, da mu kot bratratu, sestri sestrji častitamo in se ob njej vrstah navdušimo za enako delo v prosep slovenskega delavstva vsepovsod.

Protest proti nedeljski slavnosti. Italijani sklicujejo za nedeljo, 1. septembra protestni shod pod milim nebom proti slavnosti N. D. O. o priliki njene petletnice. Kaj pa hočejo s protestnim shodom doseči? Vlada je prepovedala N. D. O. manifestacijski shod na planem; istotako popoldanski obhod izpred »Nar. doma«. Dovoljen pa je manifestacijski shod v prostorih Nar. doma, dovoljena je veselica in manifestacija pri Sv. Jakobu — po ulicah seveda — z godbo in zastavo. Dovoljen je tudi sprejem Ljubljancanov na južnem kolodvoru z godbo in zastavo! To pa Italijane najbolj jezi. Zato hujskajo. Toda s hujskanjem ne bodo dosti dosegli. Naša moč je velika in naj se poskušajo. Tu ne bo tako mirno iztekla cela stvar, kakor glede Gorice. Vlada naj prepove Italijanom protest, če hoče, da bo mir. Mi smo tu doma in se ne pustimo dražiti od nobenega, najmanj pa od zakrknjenih Italijanov.

Za nedeljski izlet Ljubljancanov vlada v Trstu velikansko zanimanje. Narod bo pričal.

— 761 —

je tičalo v baržunasti nožnici. Videla je, kako je roka počasi izdirala morilno orodje, kako se je prikazovala bela klna. Videla je mrtvaško bledi obraz svoje smrtno sovražnice, pa ni se mogla ganiti, ni mogla zakričati na pomoč.

— Ali se odpoveš Passavantu?

Beseda je siknila po sobi, kakor bi zažvižgal bič. Opletla se je krog njene duše in se globoko, globoko zajedla. Bolečina je premagala mrtvilo.

— Passavant! je ponovila šepetaje.

— Ali se mu odpoveš?

Zdaj se je razlila po Odettinem licu rajska miloba. Komaj slišno je odgovorila z mehkim sladkim glasom:

— Kako ki se mu mogla odpovedati, ko ga ljubim!

Rdečica je planila v njena lica. Beseda »ljubim ga« se je ukradla iz dna njene duše, iz najtajnejšega skrivališča.

Izabela se je stresla. Ni mislila, da bo imela deklica pogum, priznati ji svojo ljubezen. Obe sta molčali. Iz kota se je privlekel Major, ki se mu rane še niso popolnoma zacelile in je zamožlo renče legel Odetti k nogam. Upri je svoje bistré oči v kraljico in vse njegovo obnašanje je pričalo, da je pripravljen klati se za svojo gospodično. Ure v zvoniku so utihle. Strašljiv molk se je plazil po sobi...

Nenadoma so zacvili vrata. Izabela se je zgenila. Niti okrenila se ni, a vedela je, kdo je vstopil. V očeh deklinih ga je videla...

Bil je vojvoda Ivan Nevstrašni, oče Odette!

koval Ljubljance na kolodvoru z godbo in zastavo. Izpred kolodvora bo odhod pred »Nar. dom« z godbo in zastavo. V »Nar. domu« se vrši ob 10. dopoldne velik manifestacijski shod. — Velika manifestacija bo to, manifestacija jugoslovanskega proletarijata. Nasprotni listi hajska proti tej manifestaciji, ki se bo vršila povsem mirno. Povemo pa, da bo odgovarjal za morebitne posledice tisti, ki hajska in ne pusti ubogemu slovenskemu delavstvu mirne manifestacije o priliki petletnice — Nar. del. organizacije, ki je voditeljica jugoslovanskega delavskega ljudstva.

— O vodovodnem vprašanju, o katerem se razpravlja sedaj v tržaškem mestnem svetu, prenesemo v jutrajšnji števec »Dneva« daljši članek, na katerega opozarjamo naše čitatelje že danes.

Ciganski umor v Dragi.

Zadnje čase se potika po Dolenjskem mnogo ciganskih tolp, ki prebivajo po raznih svojih taborih v gozdih. Pa tudi med ciganskim narodom ni one stoge, kakor bi si mislili. Med posameznimi ciganskimi družinami vlada pogosto staro sovraštvo, ki gre od rodu do rodu. Med cigani vlada še krvna osveta, kakor med divjimi narodi in ena taka strašna krvna osveta se je izvršila včeraj v Dragi.

V okolici Drage se je naselila mala ciganska družina, mož, žena in en otrok. Prebivali so v gozdu in so za silo beračili po bližnjih vaseh. Dne 28. t. m. pa so ljudje na polju opazili, kako je ciganska družina bežala preko polja v bližnjo hišo. Za njimi je drla razdivjana ciganska četa, možje, ženske in otroci. Cigan je z ženo bežal kolikor je mogel in je planil v hišo, do katere je prišel. Kmalu na to so cigane pridrveli za njim in so obkolili hišo. Gospodinja, ki je bila z otroki pred hišo jim je zabranila iti v hišo. Toda cigani se niso menili za njeno prepoved. Eden iz ciganov jo je sunil izpred vrat, med tem pa so že cigani vdrli skozi okno v hišo, kjer se je čul obupen krik preganjane ciganske družine. Cigani so odprli tudi vrata — in vdrli v sobo. Tam se je med tem izvršilo grozno dejanje. Cigani so bili izvlekli cigana izpod postelje in so ga na mestu umorili. Njegovo ženo so t. žko ranili. Pri tem svojem delu so razsajali in razbijali v hiši, da so poškodovali več pohištva. Na to so cigane odšli. Ko so prišli ljudje v bližino, se jim je nutil grozen prizor. Cigan je bil razrezan od vrat do trebuha, kri je polnila celo hišo. Orožniki so bili hitro s tem dogodku obveščeni in so šli na lov za cigani. Posrečilo se jim je vse poloviti. — Cigane so prišli od dolenjske strani. Pravijo, da je cigan odnesel družbi več denarja. Preiskava bo natančneje dokazala, kaj je bil vzrok groznega dejanja. Cigane so tudi gospodinja močno poškodovali.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

DELA VSTVO TRŽAŠKEGA TEHNIČNEGA ZAVODA »SV. ANDEJ« DEMONSTRATIVNO ZAPUSTILO DELO.

Trst, 29. avgusta. Danes opoldne je v Tržaškem tehničnem zavodu »Sv. Andrej« vse delavstvo demonstrativno zapustilo delo. Povod je dal ravnatelj Pichler, ki delavstvo venomer silno šikanira. Nekemu slovenskemu delavcu je danes zavrela kri in je ravnatelj prav pošteno oklofotal. Od druge strani pa je priletel ravnatelju velik kos bronu v hrbet, da je telebnil ob tla, ter se precej poškodoval. En delavec je bil takoj odpuščen. V znak protesta je vse delavstvo omenjenega zavoda — socialnodemokratično in narodnosocijalno — solidarno zapustilo zavod. Danes zvečer se vrši v Delavskem domu velik protestni shod. Dosedaj še ni znano, če delavstvo prične

jutri z delom, ali ne. O tem se bo sklepalo na shodu. Obširneje poročilo o razmerah v tem zavodu sledi.

EVHARISTIČNI KONGRES.

Dunaj, 29. avgusta. Rusinski poslanci so sklenili, da ne bodo sodelovali na evharističnem kongresu in to radi tega, ker so vabljeni samo poslanci rusinsko-katoliške, ne pa tudi grško- in armensko-katoliške veroizpovedi.

UREDITEV AVSTRIJSKO - ČRNOGORSKE MEJE.

Kotor, 29. aprila. Te dni urejujejo posebni odposlanci avstrijsko-črnogorsko mejo od Kotora do Spiča.

POS LANIK LOUIS OSTANE V PETROGRADU.

Pariz, 29. avgusta. Francoski poslanik na ruskem dvoru, Louis je odšel na dvamesečni dopust, po katerem se zopet vrne na svoje mesto. Torej so vesti o njegovem odstopu nerresnične.

POKOLJ V ARMENIJI.

Carigrad, 29. avgusta. Ekumenski patrijarhat dobiva jako neugodne vesti o položaju Armencev. V vilajetu Bitri je zavladała popolna anarhija, Kurdi so zasedli vse ceste in pobili več Armencev. V vilajetu Han je ubitih sedem Armencev, pet armenskih vasi pa dočela opljenjenih. Mnogo Armencev so Kurdi odpeljali v sužnost.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.

Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Mali oglasi.

Blagajničarka za modno trgovino, ne izpod 25 let stara, ki je že tako službo opravljala, se išče. Nastop takoj. Ponudbe na pošni predal 38, Ljubljana. 567—3

Vabilo na izlet.

V nedeljo, dne 1. septembra 1912 slavi v Trstu »Narodna delavska organizacija« petletnico. Ta dan vozi iz Ljubljane v Trst

poseben vlak.

SPORED:

- 1) Odhod iz Ljubljane (juž. kolodvor) v nedeljo 1. septembra ob 5. uri zjutraj. Med potjo stoji vlak v Borovnici, Logatcu, Rakeku, Postojni, Št. Petru in na Nabrežini. Prihod v Trst ob 8.36 dopoldne.
- 2) Sprejem na južnem kolodvoru v Trstu.
- 3) Izpredvod s kolodvora v »Narodni dom« z godbo N. D. O. na čelu.
- 4) Ob 10. uri dopoldne manifestacijski shod v »Narodnem domu«.
- 5) Od 1.—4. ure zabavna vožnja po morju iz Trsta v Milje, Koper, Piran, Grado, Grižan, Miramar, Barkovlje in nazaj v Trst.
- 6) Ob 4. popoldne izpredvod po mestu z godbo N. D. O. in nato razvitje prapora zidarske organizacije N. D. O.
- 7) Veselica.
- 8) Odhod iz Trsta ob 12.20 ponoči, in prihod v Ljubljano ob 4.22 zjutraj.

Vožnja po morju se vrši na velikem salonskem brzoparniku paroplovne družbe »Dalmacija« ter bo pripravljen za 600 ljudi. Vožnja bo torej prijetna, krasna, ker bodo udeleženci videli velik del istrske obale, najvažnejša okrog Trsta in se vozili daleč okrog po Jadranskem morju. Čas — popoldanski — je za tako vožnjo najbolj primeren ter bo imel od nje vsakdo obilno užitka.

Izobraževalno društvo »Bratstvo« v Ljubljani.

Ozirajte se na tvrdke, ki oglašajo v »Dnevu«.

Celo noč odprto
Kavarna Leon
Celo noč odprto

Učiteljska tiskarna

... Priporoča v nakup ...

po vsebini in opremi bogato
Ganglovo knjigo:

Beli rojaki.

ki v »rasnem jeziku« slika
bitje in žitje našega krepkega
belokranjskega naroda

Elegantno vezana knjiga
stane 3 K, — broširana
2 K 60 v.n., s poštnino
... 26 vinarjev več ...

Akviziterje

za Ljubljano in Trst
sprejme takoj »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.
Plača po dogovoru.

Velika prodaja poletnih oblek

za gospode in dečke, ter razne damske konfekcije za polovično ceno.
Nadalje priporočam ravnokar dospelo jesensko damsko konfekcijo
kakor tudi obleke in površnike za gospode in dečke po čudovito nizkih cenah.
Ogromna zaloga klobukov od K 1.50 naprej.

»Angleško skladišče oblek«
O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Kraljica se je odločila, niti trenutka več ni smela izgubiti! Vojvoda je prihajal, da jo reši, da jo ohrani pri življenju. Vzdignila je roko z bodalom... Odette se ni ganila. Rajske sijaj je zopet legel na njen obraz, roki je prekrižala na prsi in glava ji je padla na prsi... Tako je pričakovala smrtnega sunka... Pred njo je stal njen oče! Za hip je še enkrat vzdignila glavo, da se poslovi od njega. Pogleda sta se srečala... Vojvoda je zarulil kakor na smrt zadet. Divje je planil krik po sobi, od tod na hodnik in je dosegel kraljeva ušesa...

Odette je zaprla oči... Kakor v sanjah je zaslišala besen skok, grgrajoče hropenje in padec rezila...

Telo ji je postalo težko kakor svinec, strašna teža se ji je uprla na rame, da so se zažibile noge in so kolena udarila ob tla. Ni se več zavedala, da živi, prestani strah jo je zazibal v sladko omedlevico...

Pustili smo plemiča in ječarja pri vходу kraljevo palače.

— Vsak hip nam bodo za petami, je menil ječar. Požuriti se morava, da doseva h kralju in se mu izpove. Ah, kaj pa je to?

V trenutku, ko sta stopila v široko vežo, go ju obstopili stražarji.

— Geslo! je vprašal eden.

Nista ga vedela. En sam spogled je zadovoljil, da sta se sporazumela, kaj jima je storiti.

— Proč psi! je zakričal Passavant oblažno. Kaj rabi gesla kraljev zaupnik!

Samozavestni plemičev nastop je razmaknil sulice. Hardy je začuden zapazil, da no-

sijo vojaki burgundske križe. A čas ni dopuščal povpraševati. Z urnimi koraki je premeril vežo. Za njim se je široko prestopal orjaški ječar. Z obema rokama je držal svoj meč, z za dlan široko ploskvijo. Bil je znak njegovega ječarskega dostojanstva in danes ga je vzela seboj, ker e tvoril v njegovih rokah orožje, s katerim se je mogel postaviti po robu celi armadi.

Dobro je vedel, da podvzameta pot v levo je žrelo in pripravljen je bil, braniti oba do poslednje kaplje krvi. Namerila sta se naravnost proti širokemu stopnjišču.

Razdelitev palače jima ni bila znana. Vedela sta le za okna kraljevega in Odetinega stanovanja. Po palači je vladala gluha tišina. Koraki so otlo odmevali. Brez zadržkov sta dospela v prvo nadstropje. Na levo in desno se je razprostiral visok, z mogočnimi strebri podprt hodnik. Skozi široka okna je bilo videti na zasneženo notranje dvorišče. Postala sta in preudarjala, na katero stran imata kreniti. Instinktivno sta stekla po desnem hodniku. Naletela sta na nebroj vrat in manjših stopnjišč, vodečih navzgor in navzdol. Šla sta vedno daleč. Upala sta zadeti na straže pred kraljevim stanovanjem in tam vstopiti. Pa žive duše nista zapazila. Plemič je nastavljal uho na vrata, da bi začul brenket orožja. Ječar je delal enako. Nestrpnost se je jela polasčati obei in Passavant je togotno udaril s peto ob tla, da so ostroge trepetajoče zazvenčale.

— Smrt božja! je kriknil, ali sva zašla v mrtnišnico?

Spominjajte se dijaškega društva »Domovina«!

„DAN“ se prodaja

po 6 vin.:

1. V Gorici: Karol Schmelzer, južni kolodvor Ter. Leban, Corso Verdi 20, Jan. Sardagna, Gosposka ul. 9, U. Likar, državni kolodvor.
2. V Kranju: Adamič, Glavni trg; Rant; Sifer na kolodvoru.
3. Na Bledu: Pretnar in A. Wölling.
4. V Bohinjski Bistrici: M. Grobotek.
5. V Radovljici: Oton Roman.
6. V Škofji Loki: M. Žigon.
7. V Idriji: tiskarnar Sax.
8. V Cerkljici: K. Werli.
9. Na Rakeku: A. Domicelj.
10. V Gor. Logatcu: Josip Rus.
11. V Postojni: I. Marinčič.
12. V Št. Petru na Krasu: K. Schmelzer.
13. V Novem Mestu: Josip Kos.
14. V Opatiji: A. Tomašič.
15. V Reki: J. Trbojevič.
16. V Divači: K. Schmelzer.
17. V Komnu: A. Komel.
18. V Nabrežini: K. Schmelzer.
19. Na Zidanem mostu: M. Peterman.
20. V Celju: Zvezna trgovina.
21. V Mariboru: Vilko Weizl.